

FORENSISCHE ZORG

GEVANGENISWEZEN

JEUGD

VREEMDELINGEN

KLANKBORD GROEP

COMMISSIES VAN TOEZICHT
JUSTITIËLE INRICHTINGEN

Jaarverslag 2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding	01
2. Samenstelling Klankbordgroep CvT's	02
3. Vergaderingen Klankbordgroep CvT's	03
3.1 Reguliere vergaderingen.....	03
3.2 Zelfevaluatie.....	04
4. Landelijke themadag commissies van toezicht	04
5. Voorzittersoverleggen	05
6. Wet straffen en beschermen	05
7. Overleg met externe partijen	06
7.1 Hoofddirecteur Dienst Justitiële Inrichtingen.....	06
7.2 Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.....	06
7.3 Inspectie Justitie en Veiligheid.....	07
7.4 Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.....	08
7.5 Minister voor Rechtsbescherming.....	08
7.6 National Preventie Mechanisme.....	09
7.7 Nationale ombudsman.....	10
7.8 Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming.....	11
8. Jaarverslagen	12
9. Overige activiteiten	11
9.1 Enquête In-Made.....	11
9.2 Project beklagrecht.....	12
9.3 KBG-brief 'CvT werk in corona-tijd'.....	13
9.4 KBG-brief 'CvT werk en veiligheid'.....	13
9.5 Conferentie Commissies van Toezicht Arrestantenzorg.....	14
10. Jaarcijfers 2021	15
10.1 Stijging/daling klachten per jaar en per sector over de periode 2012-2021.....	15
10.2 Jaaroverzicht 2021 klachten, grieven en grief naar klacht per sector.....	17
10.3 Jaaroverzicht 2021 per sector en per onderwerp.....	20
10.4 Top 5 onderwerpen per sector.....	22
10.5 Jaaroverzicht 2021 per sector, per onderwerp met afdoeningsmodaliteit.....	24

Bijlage 1 Overzicht commissies van toezicht d.d. 31-12-2021

Bijlage 2 KBG-brief 'CvT werk in corona-tijd'

Bijlage 3 KBG-brief 'CvT werk en veiligheid'

1. Inleiding

De Klankbordgroep Commissies van Toezicht (hierna: KBG CvT's) bestaat inmiddels ruim tien jaar. De KBG heeft als doel de kwaliteit van het maatschappelijk toezicht door de commissies van toezicht te bevorderen. De KBG doet dit door als intermediair contacten te leggen en te onderhouden tussen de commissies, best practices uit te wisselen en met behulp van het Kenniscentrum Commissie van Toezicht (hierna: KC CvT) relevante kennis aan te bieden. In de loop van de jaren is de KBG CvT's gesprekspartner geworden van organisaties op landelijk niveau die ook het (bewaken van) detentiesysteem tot hun taak rekenen. De KBG CvT's overlegt inmiddels tweemaal per jaar met de hoofddirecteur van DJI, de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, de Inspectie Justitie en Veiligheid, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en eenmaal per jaar met de Nationale Ombudsman en de verantwoordelijke bewindsman, nu de Minister voor Rechtsbescherming.

De KBG CvT's kijkt met een overall blik naar het CvT werkkterrein. CvT's zijn een bij wet (de Penitentiaire beginselenwet, de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen en de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden) ingesteld onafhankelijk orgaan en ze opereren autonoom. Door het leggen van verbindingen tussen de CvT's en andere bij het toezicht betrokken instanties en het beantwoorden van specifieke vragen van (leden van) CvT's draagt de KBG CvT's bij aan de kwaliteitsontwikkeling van het toezicht en aan de versteviging van de positie van de CvT's in het penitentiaire veld.

Het uitbouwen en verstevigen van de relaties met de CvT's en de externe instanties behoorde in 2021 tot het hoofddoel van de KBG CvT's. De KBG CvT's heeft daarnaast de kennisuitwisseling tussen de CvT's gestimuleerd en is vertegenwoordigd in de redactieraad van het KC CvT.

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de activiteiten en ontwikkelingen in 2021 van de KBG CvT's. Onvermijdelijk hebben de coronabeperkingen ook in 2021 hun invloed gehad op die activiteiten. De belangrijkste, maar niet de enige, consequentie van de coronamaatregelen is het - wederom - uitstellen van de landelijke themadag commissies van toezicht 2021 geweest.

Utrecht, april 2022

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'HT' or similar initials, written over a horizontal line.

Herpert Trouw

Voorzitter Klankbordgroep Commissies van Toezicht

2. Samenstelling Klankbordgroep CvT's

De KBG CvT's Commissies van Toezicht streeft naar een evenwichtige vertegenwoordiging uit de sectoren Forensische Zorg, Gevangeniswezen (inclusief bijzondere voorzieningen als DV&O), Jeugd en Vreemdelingenbewaring. De KBG CvT's had in 2021 de volgende samenstelling:

Voorzitter

Dhr. L. (Leen) Diepenhorst MPA (lid sinds 1-4-2012)

vicevoorzitter CvT PI Leeuwarden

per 8 november 2021

Dhr. mr. drs. H.E. (Herpert) Trouw (lid sinds 1-6-2021)

voorzitter CvT PI Utrecht, locatie Nieuwersluis

Sector Forensische Zorg

Mw. mr. H.A. (Jetty) Gerritse (lid sinds 1-4-2014)

voorzitter CvT van der Hoevenkliniek en vicevoorzitter KBG CvT's

Dhr. drs. A. (Adrie) Lesuis (lid sinds 1-4-2018)

Voorzitter CvT FPC De Kijvelanden

lid van de redactieraad van het Kenniscentrum Commissie van Toezicht

Sector Gevangeniswezen

Dhr. P.H.W.M. (Paul) Beekman (lid sinds 1-7-2018)

voorzitter CvT PI Arnhem

mw. M.J. (Marie-José) Huis in 't Veld (lid sinds 1-6-2021)

lid CvT PI Almelo

Dhr. mr. F.J. (Frank) Koningsveld (lid sinds 1-4-2018)

beklagrechter CvT FPC De Kijvelanden en beklagrechter CvT PI Vught

mw. mr. J. Schrale-Oranje (lid sinds 1-6-2021)

voorzitter CvT PI Ter Apel

Dhr. Mr. H.G. (Hendrik) Vis (lid sinds 1-11-2014)

voorzitter CvT PI Rotterdam, locatie De Schie

vertegenwoordigt de KBG CvT's binnen het Nationaal Preventie Mechanisme

Sector Jeugd

Mw. E.E. (Edmée) Rambaldo-Zegers de Beijl (lid sinds 1-1-2016)

vicevoorzitter CvT RJJI De Hartelborgt en lid CvT PI Rotterdam, locatie de Schie

Sector Vreemdelingenbewaring

Functie vacant

Mw. mr. L. van Gaal heeft in 2021 opgetreden als secretaris van de KBG CvT's. Daarnaast was zij landelijk coördinator CvT's en hoofdredacteur van het Kenniscentrum CvT.

Mw. mr. A.B. (Andrea) Vogelsberger heeft in 2021 de KBG CvT's bijgestaan als liaison vanuit DJI. In september 2021 is zij opgevolgd door mw. mr. R. (Renate) Hartemink.

Vacatures

In verband met het vertrek van de voorzitter, dhr. Diepenhorst, en het op handen zijnde vertrek van een aantal leden in 2022 heeft de KBG CvT's in het eerste kwartaal van 2021 een vacature uitgezet via het Kenniscentrum CvT. De respons op deze vacature was boven verwachting en er zijn diverse gesprekken gevoerd. Per 1 juni 2021 is een drietal nieuwe leden tot de KBG CvT's toegetreden, te weten mw. Huis in 't Veld, mw. Schrale - Oranje en dhr. Trouw. Laatstgenoemde heeft per 8 november 2021 dhr. Diepenhorst opgevolgd als voorzitter van de KBG CvT's.

Met uitzondering van de sector 'Vreemdelingenbewaring' is er met de bezetting vanuit de diverse sectoren een goede verdeling tot stand gebracht. Het aanstellen van een nieuwe KBG-collega voor de laatstgenoemde sector is ondanks diverse inspanningen nog niet gelukt. Wel is er op regelmatige basis contact tussen de KBG CvT's en de voorzitter van de CvT bij Detentiecentrum Rotterdam. Daarnaast is mw. Schrale - Oranje toegetreden tot de KBG CvT's en zij is voorzitter van de CvT PI ter Apel, alwaar vreemdelingen in de strafrechtketen verblijven.

3. Vergaderingen Klankbordgroep CvT's

3.1 Reguliere vergaderingen

In 2021 waren er negen reguliere vergaderingen van de KBG CvT's. Zeven van de negen vergaderingen hebben, in verband met de COVID-19-pandemie, digitaal plaatsgevonden. Eerst maakte de KBG CvT's gebruik van Skype for Business en later van MS Teams, waarvan de laatste ruimschoots de voorkeur verdient. In september kwam de KBG voor het eerst in 2021 fysiek bij elkaar, daarvoor is gebruik gemaakt van het vergadercentrum van DJI in de PI Utrecht, locatie Nieuwersluis. In oktober heeft de KBG, zoals vanouds, fysiek vergaderd aan de Turfmarkt in Den Haag. In november is er een digitale vergadering ingelast in verband met het – wederom – niet door kunnen gaan van de landelijke themadag CvT's, waarover later in dit verslag meer.

Normaliter heeft de KBG CvT's de goede gewoonte om een aantal keer per jaar 'op locatie' te vergaderen, dat wil zeggen bij en als gast van een commissie van toezicht van een inrichting. Vanwege

de COVID-19-pandemie is dat in 2021 niet gelukt. Voor 2022 heeft de KBG CvT's een bezoek aan de CvT en PI Ter Apel gepland staan.

Mw. Vogelsberger en mw. Hartemink namen in 2021 als liaison vanuit de hoofddirectie van DJI, deel aan de vergaderingen van de KBG CvT's. De landelijk coördinator Commissies van Toezicht (in dienst van de Rechtbank Midden-Nederland) was gedurende het verslagjaar verantwoordelijk voor de inhoudelijke en organisatorische ondersteuning van de KBG CvT's.

3.2 Zelfevaluatie

Ieder jaar gebruikt de Klankbordgroep CvT's de januari-vergadering voor zelfevaluatie van het voorgaande jaar. De evaluatie over 2021 vond plaats op 20 januari 2022, via MS Teams.

Tijdens de zelfevaluatie heeft de KBG CvT's dit keer niet alleen teruggekeken maar ook vooruit. In de terugblik was ruimte voor de vaste onderwerpen zoals de relatie met externe partijen, onderlinge relaties samenstelling, en de verantwoording van de werkzaamheden. Voor wat betreft de samenstelling van de KBG, zijn er gedurende het verslagjaar diverse wijzigingen geweest. Waarvan de meest bepalende het vertrek van dhr. Diepenhorst als voorzitter en de aanstelling van dhr. Trouw als zijn opvolger. De KBG CvT's is verder tot de conclusie gekomen dat er behoefte is aan een tweede vertegenwoordiger vanuit de sector Jeugd. In 2022 zal daarvoor worden geworven.

Vooruitkijken is de KBG ook in 2022 weer voornemens om (nog meer) te investeren in de relatie met de commissies van toezicht. Dit wordt onder meer vormgegeven door de voorzittersoverleggen. De Klankbordgroep is van mening dat zij in praktische zin meer ondersteunend kan zijn aan de commissies, door in voorkomende gevallen handreikingen te doen aan het werkveld. Om tot een hoger niveau te komen heeft de KBG CvT's zich voorgenomen om in 2022 een meerjarenbeleidsplan op te stellen en aan de hand daarvan haar koers te bepalen.

4. Landelijke themadag commissies van toezicht

Jaarlijks organiseert De KBG CvT's in samenwerking met DJI de landelijke themadag voor leden van de commissies van toezicht (uit alle sectoren) en genodigden uit relevante organisaties. De landelijke themadag vindt normaliter plaats in de eerste week van november.

In 2020 heeft de KBG CvT's in samenspraak met DJI helaas moeten besluiten om de themadag geen doorgang te laten vinden in verband met de COVID-19-pandemie. Voor 2021 was er goede hoop dat de themadag met een juiste voorbereiding wél doorgang kon hebben. De landelijke themadag CvT's 2021 stond dan ook gepland voor maandag 8 november 2021. Het thema was dit jaar 'Toezicht zonder inzicht leidt tot een commissie zonder uitzicht, *Over heden en toekomst van ons maatschappelijk toezicht*'. Helaas werd in de week vóór de themadag besloten tot vergaande coronamaatregelen die

niet waren voorzien. Deze maatregelen bestonden onder meer uit het dringende advies tot het houden van 1,5 meter afstand, ondanks het gebruik van een coronatoegangsbewijs. Met deze maatregelen was in de voorbereidingen niet op deze manier rekening gehouden en het was te kort dag om in te zetten op een alternatief scenario. Helaas hebben de KBG CvT's en DJI daarom wederom moeten besluiten om de themadag geen doorgang te laten vinden.

Gelukkig zijn het harde werk en alle voorbereidingen niet voor niets geweest en is de themadag 2021 verschoven naar maandag 16 mei 2022. Het thema en programma zijn vrijwel ongewijzigd.

5. Voorzittersoverleggen

In 2021 heeft de Klankbordgroep CvT's voor het eerst digitale voorzittersoverleggen georganiseerd. Er is gekozen voor een regionale indeling, verdeeld over vier regio's. Steeds werd het overleg voorgezeten door een lid van de KBG CvT's. Van de 42 CvT's waren er 36 vertegenwoordigd tijdens de overleggen. De overleggen werden goed ontvangen en zijn in de optiek van de KBG een succes te noemen. De KBG CvT's is daarom voornemens om in 2022 wederom (digitale) voorzittersoverleggen te organiseren. Daarbij zal gehoord worden gegeven aan de wens om niet alleen op regionaal maar ook op sectoraal niveau in te delen.

Op de agenda van de voorzittersoverleggen 2021 stonden in ieder geval de volgende onderwerpen:

- Toezicht in coronatijd
- Veegwet
- Jaarverslagen
- Rol van de voorzitter
- Rol van de Klankbordgroep CvT's

6. Wet straffen en beschermen

Met ingang van 1 juli 2021 is de Wet straffen en beschermen gefaseerd in werking getreden. Nogal wat onderdelen van de nieuwe wetgeving zijn voor het functioneren van de commissies van toezicht van praktisch belang. Voor de Klankbordgroep CvT's en de redactie(raad) van het Kenniscentrum CvT is dit, in samenwerking, aanleiding geweest om de leden van de CvT's gezamenlijk te voorzien van praktische informatie over de Wet SenB. De belangrijkste manier om dat te doen is een vierluik waarin prof. mr. Paul Vegter en mw. prof. mr. Sanne Struijk bereid zijn gevonden om een toelichting te geven op de Wet straffen en beschermen. Dit vierluik is gepubliceerd op het Kenniscentrum CvT en is in 2021 ruim 3700 keer bekeken.

7. Overleg met externe partijen

7.1 Hoofddirecteur Dienst Justitiële Inrichtingen

De Klankbordgroep vindt het van belang op het hoogste niveau ingang te hebben bij de hoofddirectie van de Dienst Justitiële Inrichtingen. Uiteraard om zorgvuldig geselecteerde onderwerpen of ervaringen met betrekking tot de toezichtspraktijk rechtstreeks te kunnen communiceren en/of bespreken. Maar ook om direct van de hoofddirecteur te horen hoe hij persoonlijk tegen het belang van het maatschappelijk toezicht in de inrichtingen aankijkt. Met de komst van dr. mr. G.J.C.M. (Gerard) Bakker als hoofddirecteur sinds juli 2018 heeft dat directe contact een positieve impuls gekregen. Helaas is dhr. Bakker per augustus 2021 gestopt als hoofddirecteur DJI. In verband met het aanstellen van een interim hoofddirecteur is sinds augustus 2021 plv. hoofddirecteur mr. drs. M.C.J. (Michel) Groothuizen, aanspreekpunt voor de KBG CvT's.

Op 1 april 2021 heeft de KBG haar laatste halfjaarlijks overleg gehad met dhr. Bakker. Daar waren de voorzitter, secretaris en de liaison van DJI bij aanwezig. Op 14 oktober 2021 vond de eerste kennismaking met dhr. Groothuizen plaats. De volgende onderwerpen zijn onder meer besproken tijdens deze twee bijeenkomsten:

- Handboeken beginselenwetten
- Veiligheid van leden van de CvT's
- Afdelingen Intensief Toezicht
- Wet straffen en beschermen
- Veegwet
- Beklagcommissie CvT DV&O
- Rogatoir horen
- Gebruik van camerabeelden in beklagzaken
- Corona
- Landelijke themadag CvT's
- Digitalisering

7.2 Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Een vertegenwoordiging van de KBG CvT's overlegt als regel tweemaal per jaar met een vertegenwoordiging van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: IGJ). De Klankbordgroep beoogt in dit informele en besloten overleg specifieke informatie uit de toezichtpraktijk onder de aandacht van de IGJ te brengen. Gezondheidszorg voor justitiabelen is een permanent aandachtspunt binnen het toezicht van de CvT's. Het uitgangspunt van 'een gelijkwaardige gezondheidszorg in detentie aan die in de vrije samenleving' is daarbij referentiekader. De Klankbordgroep informeert in het overleg de Inspectie ook over de wenselijkheid (of noodzakelijkheid) om bij de thematische inspecties de CvT's te bevragen.

In het eerste kwartaal 2021 heeft de IGJ via de landelijk coördinator CvT's uitvraag gedaan onder de CvT's over de consequenties van de COVID-19-pandemie in detentie. De IGJ heeft deze input gebruikt voor een beperkt aantal inspectiebezoeken dat zij heeft afgelegd in dit kader. De input en de bezoeken hebben geresulteerd in een analyse van de bevindingen in notitievorm.

Op 17 juni 2021 kwamen de IGJ en de KBG CvT's voor het eerst samen, het was een digitale bijeenkomst waar vanuit de KBG CvT's de sectoren Forensische Zorg en Gevangeniswezen vertegenwoordigd waren. Er is onder meer gesproken over de hierboven reeds genoemde analyse, de zorgen over Justitiële jeugdinstituten en scholen en het klimaat (hitteplan) in justitiële inrichtingen. Daarnaast heeft de IGJ de jaargesprekken voor 2022 aangekondigd. De KBG CvT's heeft het belang benadrukt van het betrekken van de individuele CvT's bij deze gesprekken. De IGJ onderschrijft dat belang.

Op 16 december 2021 was de tweede, wederom digitale, bijeenkomst tussen de IGJ en de KBG CvT's. Tijdens dit overleg was enkel de sector Gevangeniswezen vertegenwoordigd. Er is uiteraard opnieuw uitgebreid gesproken over de coronamaatregelen. Maar er was ook aandacht voor de signalen van de COR van DJI rondom personeelsproblematiek, kwaliteitsontwikkeling en professionalisering van de CvT's, een toename van langgestraften en daarmee van oudere gedetineerden en de factsheet die IGJ heeft gepubliceerd over de onvrijwillige geneeskundige behandeling.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd is vertegenwoordigd in de redactieraad van het Kenniscentrum CvT.

7.3 Inspectie Justitie en Veiligheid

De Klankbordgroep heeft als doelstelling om de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: IJenV) te voorzien van praktijkervaring van de CvT's. Dit bestaat onder meer uit het aandragen van mogelijke inspectiethema's voor het lopende jaar of ten behoeve van het jaarplan voor het komende jaar. Eveneens doet de KBG de suggestie om bij thematische inspecties in instellingen en inrichtingen 'standaard' een delegatie van de commissie van toezicht te bevragen en illustreert de KBG het belang hiervan. Doelstelling van de Klankbordgroep is daarnaast om van IJenV te vernemen welke ervaringen op structureel organisatorisch niveau zij opdoet bij haar werkzaamheden, opdat de KBG CvT's de relevantie daarvan voor de toezichtpraktijk van de CvT's via het Kenniscentrum door kan geven.

Als regel vindt er tweemaal per jaar overleg plaats tussen IJenV en de KBG, vanwege de COVID-19-pandemie was het eerste overleg van dit verslagjaar op 22 april 2021 digitaal. Het tweede overleg vond fysiek plaats op 21 oktober 2021. Tijdens het eerste overleg waren de sectoren Gevangeniswezen en Forensische Zorg vertegenwoordigd, tijdens het tweede overleg enkel de Sector Gevangeniswezen.

Het is over en weer de wens om de signalen uit het werkveld met elkaar te bespreken en voor zoveel mogelijk daarvan bij planning en uitvoering van werkzaamheden gebruik te maken.

Tijdens de twee overleggen in 2021 is onder meer gesproken over:

- Zorgen over de Justitiële Jeugdinstellingen
- Functioneren Penitentiair Psychiatrische Centra
- Afdelingen Intensief Toezicht
- Contact tussen IJenV en de justitiële inrichtingen in coronatijd
- Rapport 'Geen kant meer op kunnen'
- Winkelproblematiek
- Vertrek voorzitter KBG CvT's
- Vreemdelingen in de strafrechtketen
- Terroristen Afdelingen
- Veiligheid
- Nationaal Preventie Mechanisme

De Inspectie Justitie en Veiligheid is vertegenwoordigd in de redactieraad van het Kenniscentrum CvT.

7.4 Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Gedurende het verslagjaar heeft de KBG CvT's voor het eerst een verkennend overleg gehad met de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (per 1 januari 2022 de Nederlandse Arbeidsinspectie). Dit overleg heeft plaatsgevonden op 10 maart 2021 via MS Teams. Over en weer is er toelichting gegeven over de eigen werkzaamheden en de reikwijdte daarvan. Het overleg is positief ervaren en er is afgesproken om naar elkaar toe een signaleringsfunctie te vervullen en aanspreekpunt te zijn. Indien gewenst kunnen de CvT's input aanleveren voor het jaarplan van de ISZW of kan de ISWZ daarom verzoeken. Verder wordt het voornemen uitgesproken om eenmaal per kalender jaar met elkaar te overleggen.

7.5 Minister voor Rechtsbescherming

Een delegatie van de Klankbordgroep overlegt éénmaal per jaar met de relevante bewindspersoon, in het huidige kabinet is dat de Minister voor Rechtsbescherming. De bewindspersoon, in casu de Minister, wordt in het overleg bijgestaan door de hoofddirecteur van DJI. De Klankbordgroep levert voor dit overleg agendapunten aan die zij vanuit de ervaring uit de toezichtpraktijk van voldoende gewicht acht om op dat niveau te bespreken.

Gedurende het verslagjaar vond het overleg met de minister plaats op 17 februari 2021. Bij dit overleg waren aanwezig, de voorzitter en de secretaris van de KBG CvT's. Naast de hoofddirecteur van DJI was ook de liaison aanwezig.

De KBG agendeerde voor dit overleg onder meer:

- Toezicht in coronatijd
- Vaccinatie van personeel en justitiabelen
- Kwaliteit van wetgeving
- IJenV-rapport 'Geen kant meer op kunnen'
- Uitnodiging landelijke themadag CvT's

De Klankbordgroep heeft de open sfeer in het gesprek met de Minister voor Rechtsbescherming en met name zijn belangstelling en waardering voor het werk van de commissies van toezicht en van de Klankbordgroep zeer gewaardeerd.

7.6 Nationaal Preventie Mechanisme

Het Nederlandse Nationaal Preventie Mechanisme (NPM) wordt gevormd door alle organisaties die een toezichthoudende of adviserende rol vervullen bij personen die in hun vrijheid zijn beperkt. De Klankbordgroep CvT's is geen lid van het NPM, maar neemt als toehoorder deel aan het NPM-overleg. Een vertegenwoordiger van de KBG CvT's neemt deel aan de vergaderingen van het NPM en bespreekt daar wat uit de toezichtpraktijk van de commissies van toezicht relevant is voor dit college. Dat zijn per definitie de aspecten van rechtspositie, het respect voor de erkende mensenrechten daaronder begrepen. De vertegenwoordiger rapporteert in de KBG-vergadering wat in het NPM-overleg door andere deelnemers wordt ingebracht, zodat de informatie ook door kan worden gegeven aan de commissies van toezicht.

De Nederlandse staat vindt dat mensen aan wie op basis van wet- en regelgeving de vrijheid is ontnomen of is beperkt niet vernederend of mensonterend mogen worden behandeld. Het gaat daarbij om mensen die een vrijheidsstraf ondergaan of om mensen die door ziekte zichzelf of anderen kunnen beschadigen en daarom in hun vrijheid zijn beperkt. De Nederlandse staat vindt dit een belangrijk principe en heeft daarom het VN-verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing ondertekend. Dit VN-verdrag heeft de officiële titel van 'Optional Protocol to the Convention Against Torture (OPCAT)'. Dit verdrag is in 2010 door de Nederlandse staat ondertekend.

In Nederland wordt de nakoming van dit zogenoemde Antifolterverdrag gemonitord door het NPM. Het NPM is een netwerk van organisaties die vanuit hun eigen verantwoordelijkheid toezicht houden op de naleving van dit verdrag. De volgende organisaties voeren in Nederland de NPM-taak uit:

- Inspectie Justitie en Veiligheid, coördinator van het netwerk in Nederland
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd in oprichting
- KBG CvT's Commissie van Toezicht justitiële inrichtingen
- Landelijke Commissie van Toezicht Arrestantenzorg

- Commissie van Toezicht Detentieplaatsen Koninklijke Marechaussee

De organisaties werken samen vanuit hun bestaande taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en zorgen er voor dat Nederland aan de verplichtingen van het OPCAT-verdrag voldoet.

Gedurende het verslagjaar is KGB-lid dhr. Vis namens de KBG, aanspreekpunt geweest voor de NPM-OPCAT-werkzaamheden.

Het werkveld heeft de wens geuit om het NPM anders in te richten en onder te brengen bij één instantie. Berenschot heeft de opdracht gekregen om te verkennen en in grote lijnen in kaart te brengen wat er nodig is om het NPM onder te kunnen brengen bij het College voor de Rechten van de Mens. Het is de bedoeling dat er een voorstel wordt gedaan voor hoe de samenwerking met de toezichthoudende instanties eruit moet komen te zien en hoe de invulling van de NPM-taken door het CRM eruit zou moeten zien. Berenschot is eind 2021 gestart met deze opdracht. De KBG CvT's is nauw betrokken en in december 2021 heeft een eerste gesprek plaatsgevonden in het kader van deze verkenning. In 2022 zijn de gesprekken voortgezet en is de KBG CvT's onder meer aanwezig geweest bij twee validatiesessies. De KBG CvT's heeft ten tijde van het schrijven van dit verslag nog geen kennisgenomen van de uitkomsten van het onderzoek van Berenschot.

7.7 Nationale ombudsman

Een delegatie van de KBG overlegt eenmaal per jaar met de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman is specifiek geïnteresseerd in de kwaliteit van het Nederlandse detentiesysteem, of wel hoe de staat omgaat met justitiabelen, gemeten tegen bijvoorbeeld het generieke uitgangspunt dat 'gedetineerden aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke voor het doel van de vrijheidsbeneming (....) noodzakelijk zijn'. Daarnaast krijgt de Nationale ombudsman te maken met klachten over aspecten in of gerelateerd aan het detentiesysteem die niet vallen onder het specifieke klachtrecht van de drie beginselenwetten. De Nationale ombudsman beschouwd de ervaringen van het onafhankelijk maatschappelijk toezicht van de CvT's als een belangrijke informatiebron.

Op 1 november 2021 sprak een KBG-delegatie met de Nationale ombudsman, mr. Reinier van Zutphen. Tijdens het overleg kwam onder meer aan de orde:

- Detentie in coronatijd
- Vreemdelingenbewaring
- Veteranen in detentie
- Inrichtingswinkels
- Levenslanggestraften
- Bevoegdheden van de Nationale ombudsman

7.8 Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming

De KBG overlegt als regel tweemaal per kalenderjaar met een delegatie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ), omdat belangrijke delen van de respectievelijke taken en bevoegdheden elkaar raken of zelfs overlappen. Het duidelijkste voorbeeld hiervan is de beroepsrechtspraak door de RSJ van de beklagrechtspraak door de beklagcommissies uit de CvT's. De KBG benut het overleg door relevante ervaringen uit de toezichtpraktijk met de RSJ te bespreken. De KBG vraagt de RSJ naar actuele zaken, voorbereiding van RSJ-adviezen hieronder begrepen, die van belang zijn voor de toezichtpraktijk van de CvT en die de KBG met de commissies van toezicht kan communiceren en/of via het Kenniscentrum kan publiceren.

Het overleg functioneert op basis van de erkenning van het wederzijdse belang ervan. Naast onderwerpen die rechtstreeks voortkomen uit de doelstelling van het overleg komen ook actuele zaken aan de orde als de kwaliteitsbevordering van het toezicht, afstemming van digitalisering, et cetera. De RSJ be vraagt de KBG bij het opstellen van het jaarlijkse adviesprogramma. Indien en voor zoveel dit tijdig gebeurt, be vraagt de KBG de commissies van toezicht voor ze de vraag beantwoordt.

Sinds oktober 2014 is voor wat betreft de positie van de Klankbordgroep, met de RSJ afgesproken dat de commissies van toezicht via de KBG worden be vraagd in de voorfase van RSJ-advisering bij voor het toezicht van de CvT's relevante onderwerpen.

In het verslagjaar overlegde de KBG-vertegenwoordiging met de delegatie van de RSJ op 18 februari en 19 augustus 2021. Vanwege de COVID-19-pandemie vonden beide overleggen digitaal plaats. De overleggen stonden in het teken van het uitwisselen van informatie over elkaars activiteiten, de gewenste afstemming daarvan en de actuele ontwikkelingen op het terrein van commissies van toezicht. De overleggen waren ook bedoeld om na te gaan waar mogelijkheden tot verdere samenwerking en/of afstemming van activiteiten liggen.

Onderwerpen die in de overleggen in 2021 aan de orde kwamen waren onder meer:

- Adviesprogramma RSJ
- Corona(maatregelen)
- Doorlooptijden RSJ
- Hoofdstuk 4 van RSJ-advies 'Spanning in detentie'
- Standaardbedragen tegemoetkoming
- Wet straffen en beschermen
- Intrekken sanctiekaart DJI

De diverse leden van de KBG CvT's en de secretaris hebben op 25 november 2021 het (digitale) RSJ-congres bijgewoond. Het thema was 'Kort maar krachtig?'

8. Jaarverslagen

De jaarverslagen van de commissies van toezicht worden door DJI gepubliceerd op hun [website](#). Van 2014 tot en met 2018 namen de leden van de Klankbordgroep een aantal jaarverslagen van commissies van toezicht voor hun rekening. Ze lazen die verslagen, reageerden daarop naar de commissies en haalden er good practices uit ten behoeve van de andere commissies. (Voor 2014 was dit een activiteit van de RSJ). De Klankbordgroep heeft er bij de hoofddirectie van DJI op aangedrongen die functie over te nemen. De commissies van toezicht maken hun jaarverslag conform wettelijke opdracht en de analyse ervan op beleidsmatige thema's behoort naar de mening van de Klankbordgroep daarom formeel thuis bij de Minister voor Rechtsbescherming, materieel bij de hoogst verantwoordelijke instantie, de hoofddirectie van de DJI. Dit past bovendien in de ambitie van DJI een lerende organisatie te zijn en ook daarvoor zijn de jaarverslagen een specifieke en belangrijke informatiebron. Gebruik in bovenstaande zin van de jaarverslagen is zeker ook stimulerend voor de commissies om er voldoende tijd en energie in te steken. Het zogeheten cluster Analyse bij het hoofdkantoor van DJI beschikt over de expertise om dergelijk bronnenonderzoek uit te voeren. Gedurende het verslagjaar 2020, heeft DJI de jaarverslagen over 2019 geanalyseerd. In februari 2021 is de KBG geïnformeerd worden over de uitkomsten van deze analyse. In 2021 heeft DJI er niet voor gekozen om deze analyse voort te zetten ten aanzien van de jaarverslagen over 2020. Aan deze beslissing ligt onder meer ten grondslag dat de inhoud van beschikbare jaarverslagen soms lastig te duiden en te analyseren is. De Klankbordgroep en DJI zijn voornemens om het format voor de jaarverslagen aan te passen in de hoop dat de inhoud van de jaarverslagen daarmee bruikbaar wordt.

De Klankbordgroep CvT's is verheugd om vast te stellen dat over 2020 inmiddels 41 van de 43 CvT's hun jaarverslag ter publicatie hebben aangeboden aan DJI. De KBG spreekt de hoop uit dat de jaarverslagen over 2021 voortvarend zullen worden opgesteld en gepubliceerd.

9. Overige activiteiten

9.1 Enquête In-Made

Na aanhoudende signalen vanuit het land heeft de KBG CvT's in mei 2021 aanleiding gezien om onder alle CvT's bij het gevangeniswezen een enquête uit te zetten over de winkelvoorziening van In-Made. Dit in de hoop om voldoende kwantitatieve en kwalitatieve informatie op te kunnen halen ten einde daarmee in gesprek te gaan met DJI.

Er zijn 28 CvT's bij het gevangeniswezen aangeschreven en 20 CvT's hebben de enquête ingevuld, waarvoor de KBG CvT's hen hartelijk dankt. Een kwart van de respondenten heeft de enquête niet inhoudelijk ingevuld omdat zij niet of nauwelijks klachten ontvangen over de winkelvoorziening. De

winkelvoorziening van In-Made wordt gerund in een vijftal inrichtingen. De CvT's die niet of nauwelijks klachten ontvangen zijn *niet* te herleiden tot één van deze inrichtingen. Slechts vier respondenten hebben aangegeven bij te houden hoe vaak er met de maandcommissaris over de winkelvoorziening wordt gesproken. Belangrijk om te vermelden dat dit handmatig gebeurt omdat in het landelijke registratiesysteem (KLAVER) geen categorie is voor deze klachten. De opgegeven aantallen variëren van een handvol tot ongeveer 15 klachten, bekeken over een periode van een half jaar.

Wat verder opvalt is dat de inrichtingen waar het bestelproces gedigitaliseerd is minder problemen lijken te ervaren. Er zijn dan minder momenten in het bestelproces waar er fouten gemaakt kunnen worden en er zit minder tijd tussen bestellen, uitlezen rekening courant en uitleveren van de bestelling. Al met al levert de uitkomst van de enquête voor de KBG CvT's helaas onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie op om concrete vervolgstappen te zetten richting DJI. Niettemin zal de KBG CvT's signalen die zij ontvangt blijven doorgeven.

9.2 Project Beklagrecht

In navolging van het RSJ-advies 'Spanning in detentie' uit 2019 heeft DJI het 'Project Beklagrecht' opgestart. De KBG CvT's is gevraagd bij dit project betrokken te zijn. Na wat opstart problemen heeft het project geresulteerd in een twee sporen traject. Het ene traject is de pilot beklagrecht, in de PI Nieuwegein en de PI Zuid-Oost is een pilot gestart met een klachtenfunctionaris. De KBG CvT's maakt onderdeel uit van de stuurgroep beklagrecht en neemt deel aan de expertsessies. Het andere traject is een wetenschappelijk onderzoek naar de invoering van griffierecht door Pro Facto. De KBG CvT's is hiervoor geïnterviewd en neemt wederom deel aan de expertsessies. De resultaten van beide onderdelen van dit project worden in 2022 verwacht.

9.3 KBG-brief 'CvT werk in corona-tijd'

In maart 2020 heeft de KBG CvT's, in samenspraak met de hoofd directeur van DJI, een handreiking opgesteld voor de commissies van toezicht. Deze handreiking bevat adviezen aan de commissies hoe te handelen in coronatijdperk. In de handreiking is ingegaan op de vier hoofdtaken van de commissies van toezicht. De handreiking is gepubliceerd op het Kenniscentrum CvT. In maart 2021 heeft de KBG CvT's aanleiding gezien om een vervolg te schrijven op deze handreiking. Haar brief van 26 maart 2021 is als bijlage 2 aan dit verslag gehecht.

9.4 KBG-brief 'CvT werk en veiligheid'

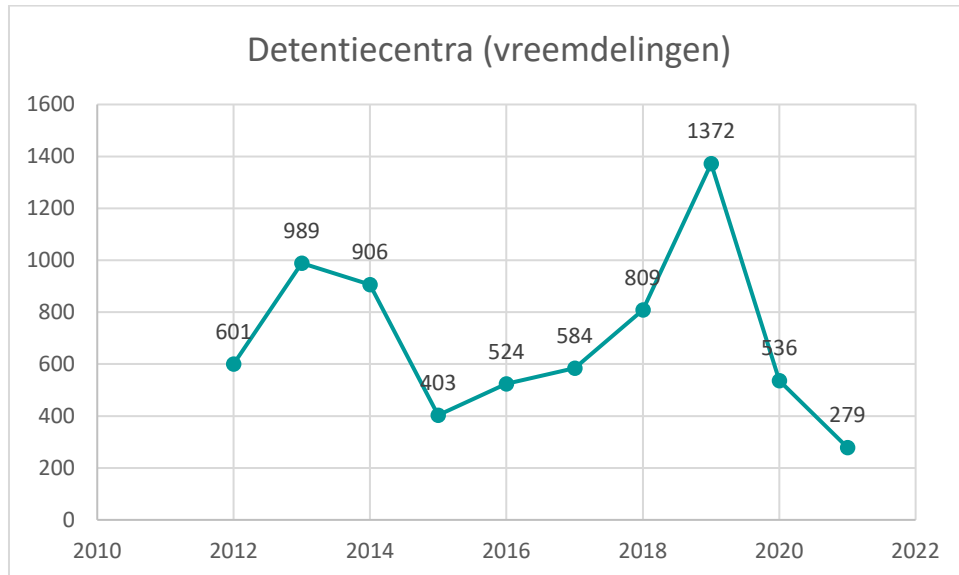
De veiligheid van de leden van de CvT is een actueel thema en de KBG CvT's heeft gedurende het verslagjaar aanleiding gezien om over dit onderwerp een brief te sturen aan alle CvT's. Directie aanleiding hiervoor is geweest de keuze van een aantal CvT's om niet langer de namen van de leden van de CvT's in de jaarverslagen te willen publiceren. De brief van 26 maart 2021 is als bijlage 3 aan dit verslag gehecht.

9.5 Commissies van Toezicht Arrestantenzorg

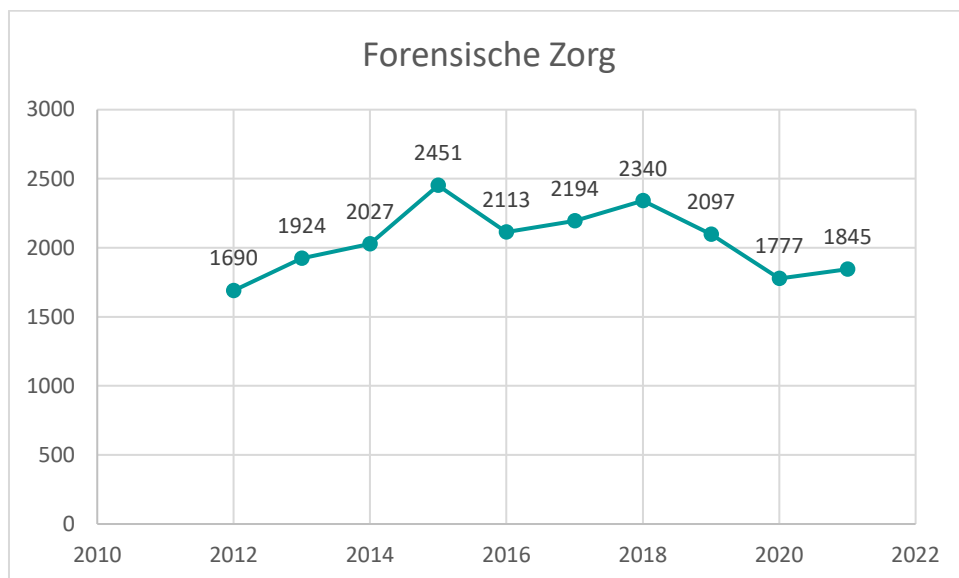
Sinds 2018 vertegenwoordigt een van de leden van de CTA, de CTA in de redactieraad van het Kenniscentrum Commissie van Toezicht.

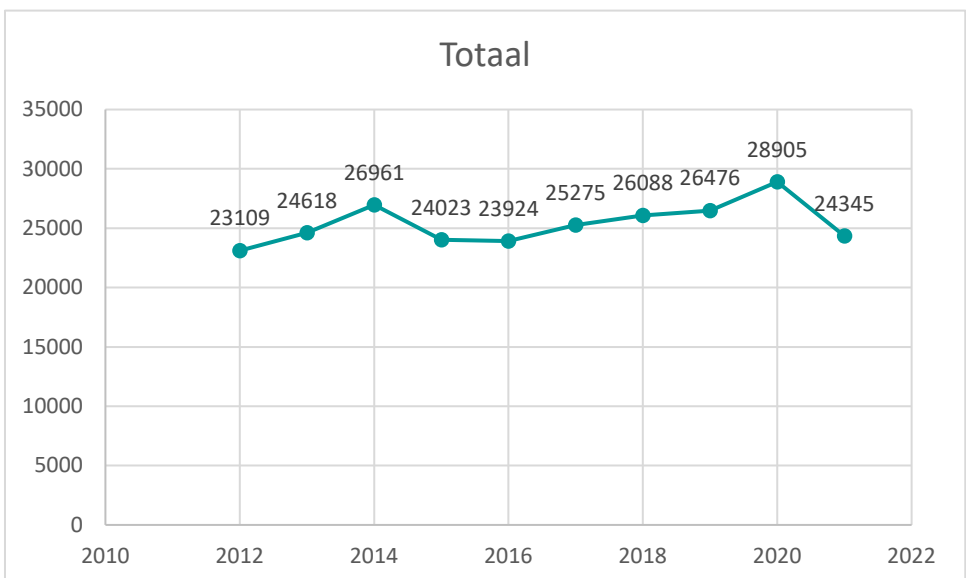
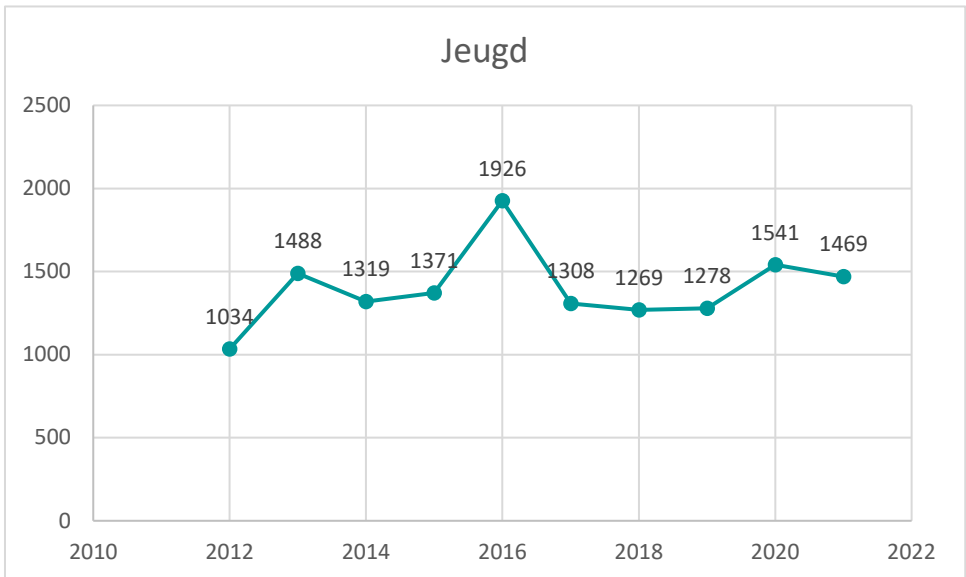
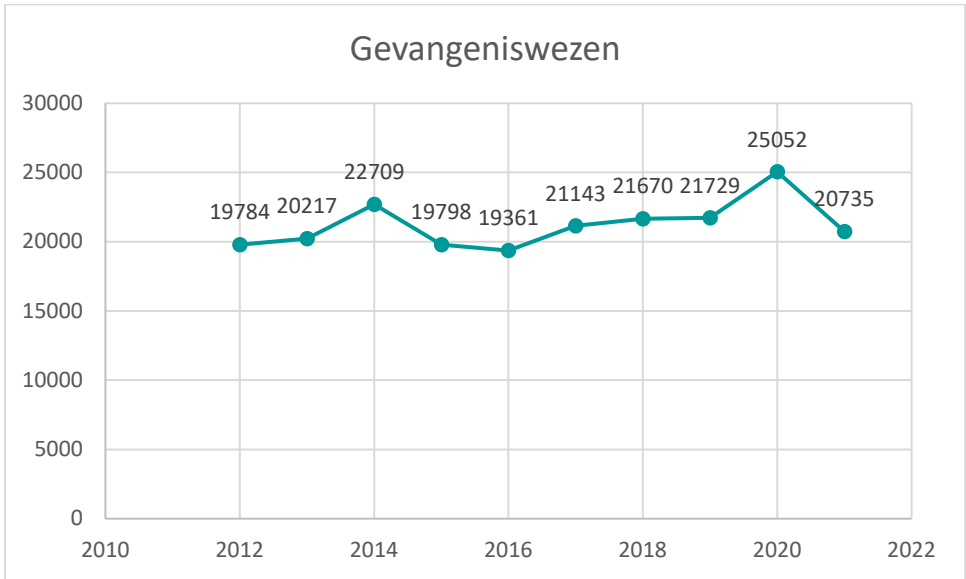
10. Jaarcijfers 2021

10.1 Stijging/daling klachten per jaar en per sector over de periode 2012-2021

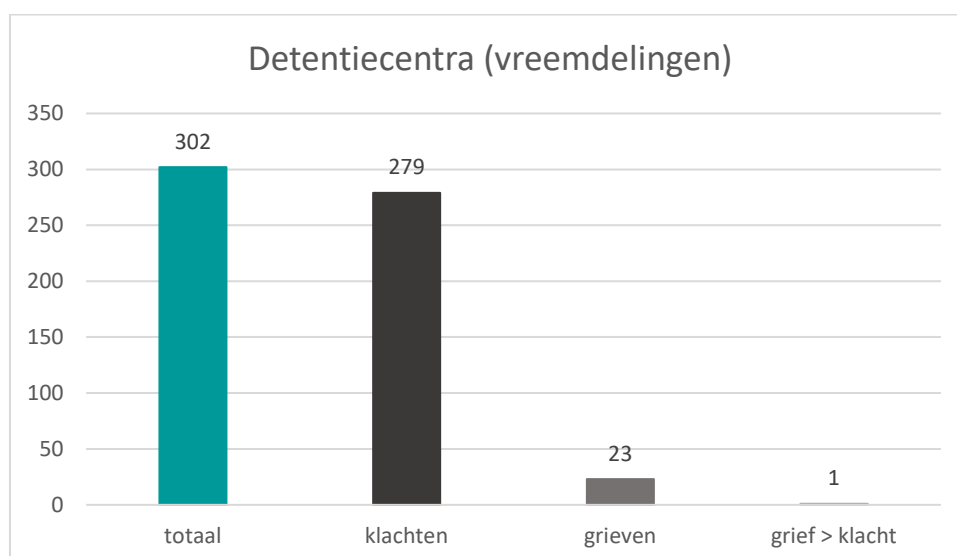
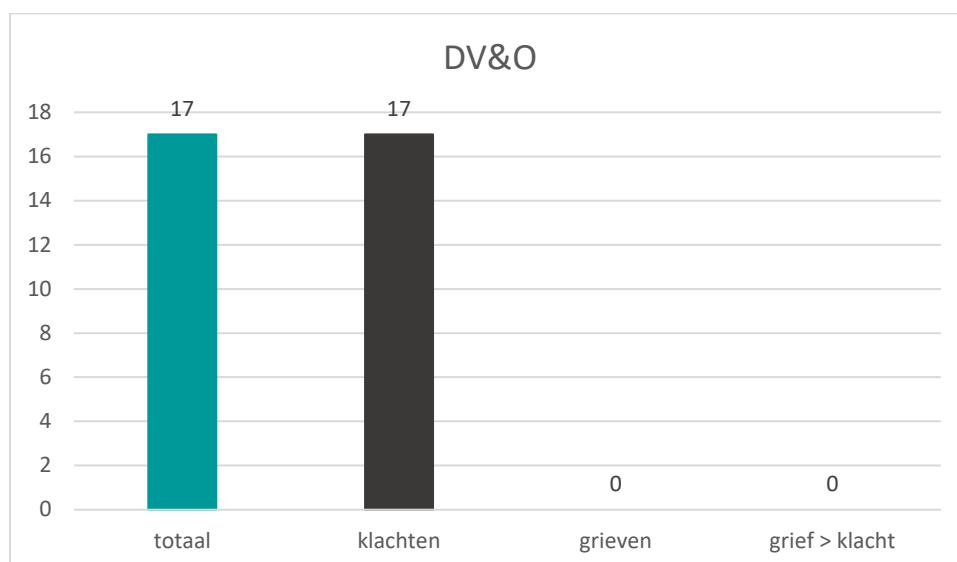
Van 2012-2019 werden de klachten van Detentiecentrum Schiphol (DCS) meegenomen in de cijfers voor de sector Detentiecentra (vreemdelingen), vanwege de gewijzigde populatie van DCS is besloten om deze klachten vanaf 2020 mee te nemen in de cijfers voor de sector Gevangeniswezen.

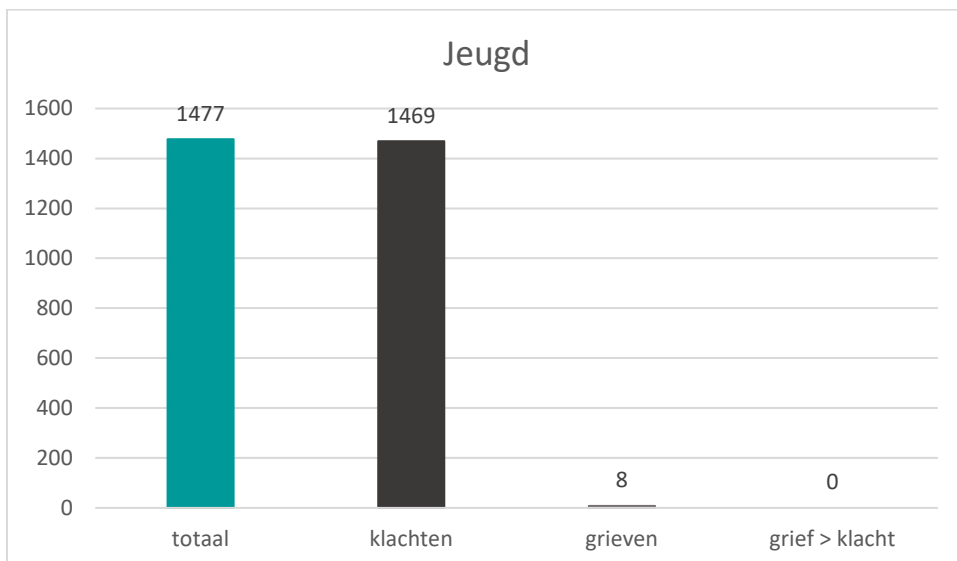
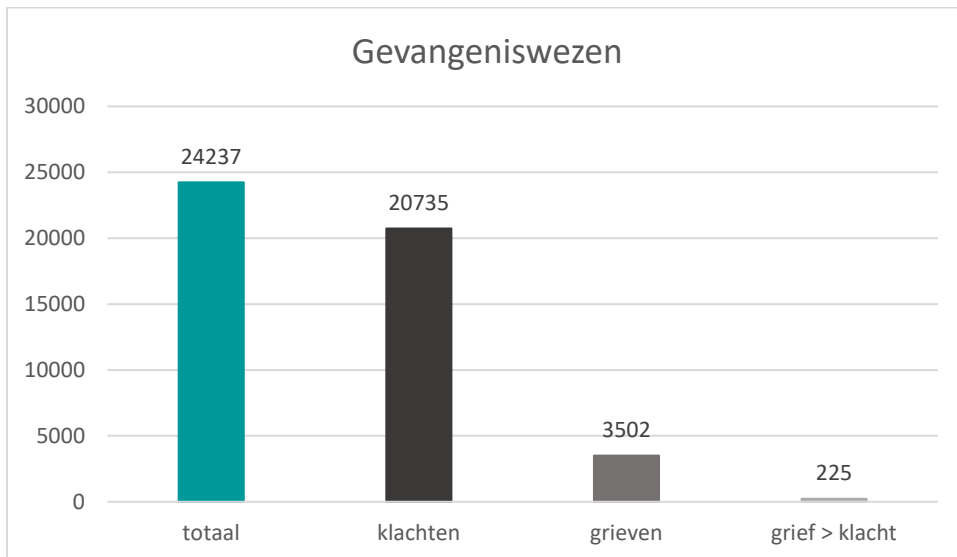
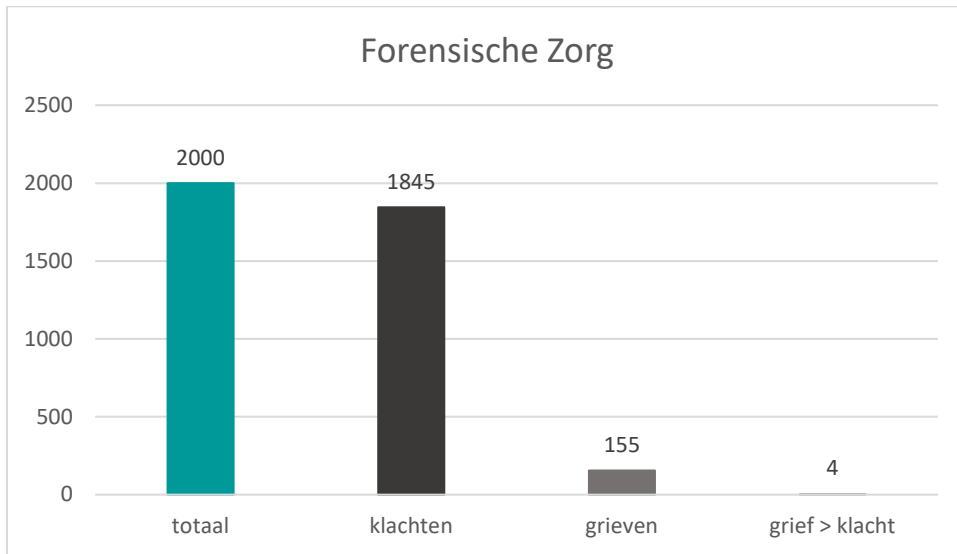

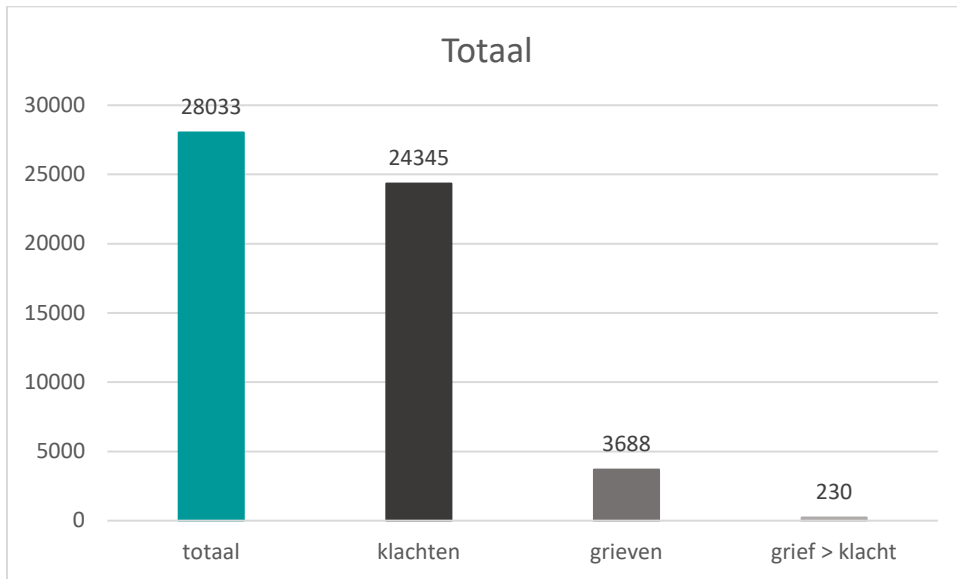

10.2 Jaaroverzicht 2021 klachten, grieven en grief naar klacht per sector

Met ingang van 1 januari 2021 is de zogenaamde Veegwet in werking getreden. Onderdeel van de Veegwet zijn het beklagrecht voor de commissie van toezicht bij de Dienst Vervoer & Ondersteuning en de formele bemiddeling in de Penitentiaire beginselenwet. Dit betekent dat er met ingang van 1 januari 2021 niet alleen klachten, maar ook grieven geregistreerd worden.

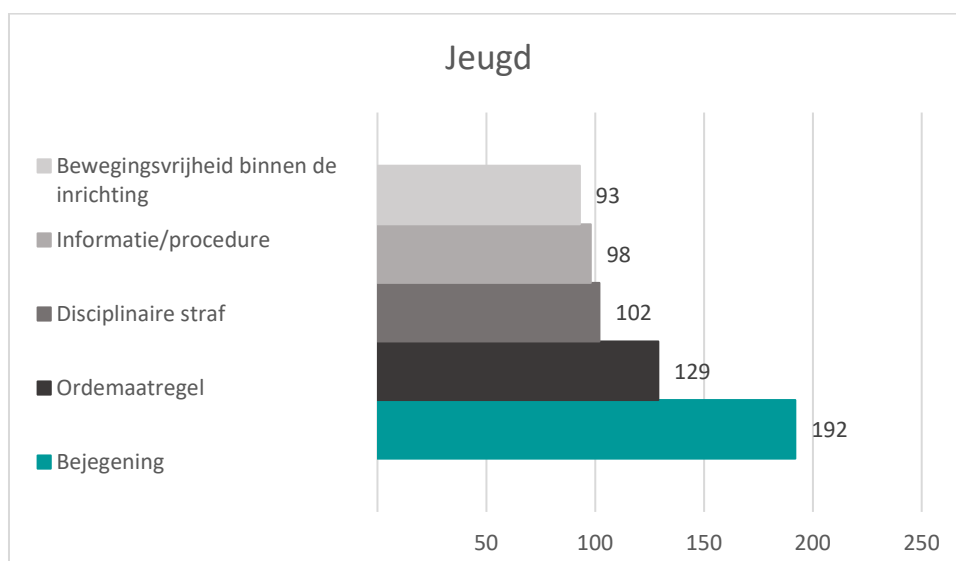
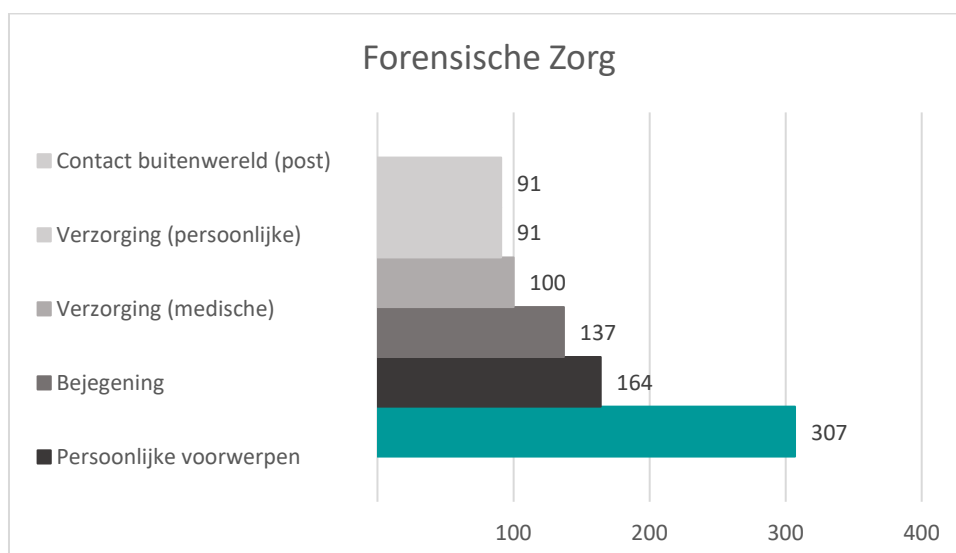
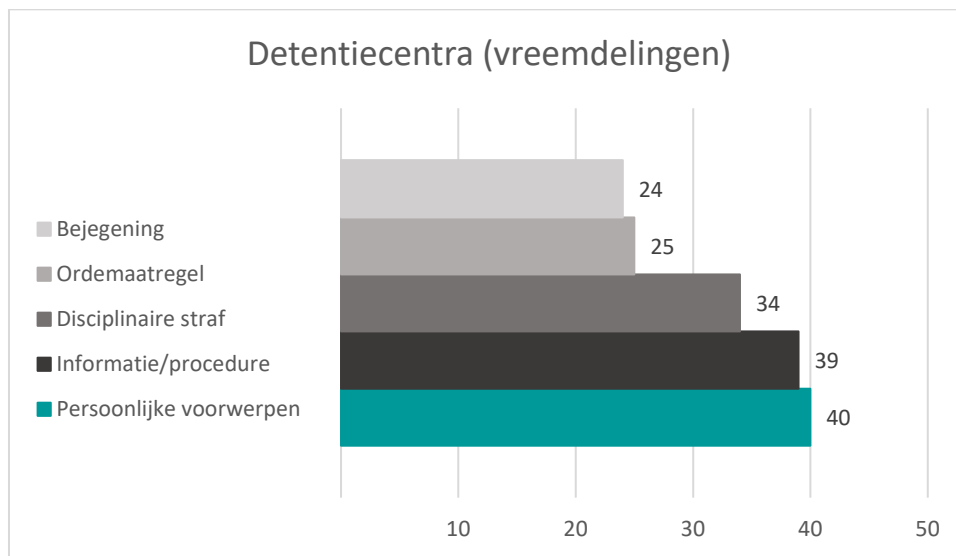
10.3 Jaaroverzicht 2021 per sector en per onderwerp, klachten en grieven

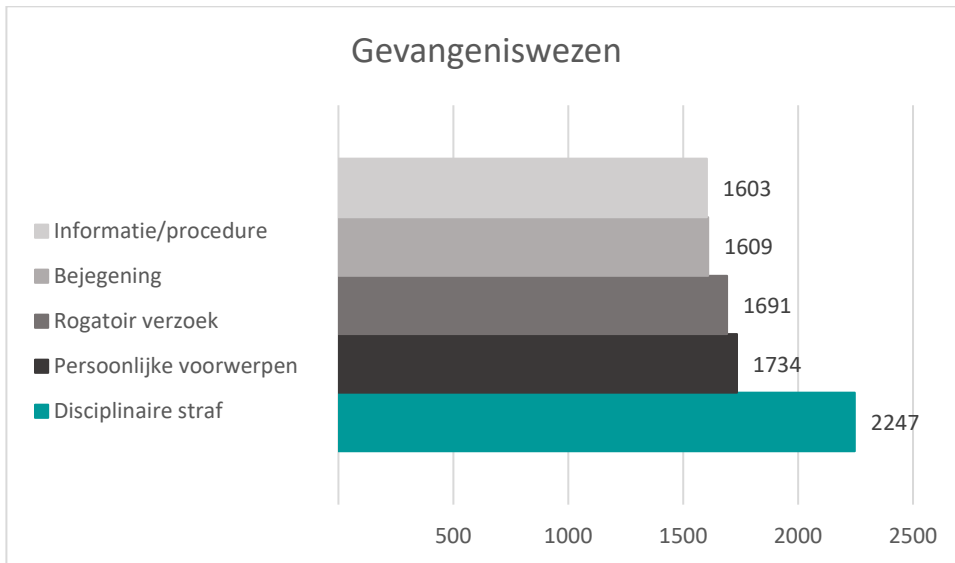
2021	DV&O (alleen klachten)	Detentiecentra (vreemdelingen)				Forensische zorg				Gevangeniswezen				Jeugd				TOTAAL (klachten + grieven)	
	Totaal	Klachten	Grieven	Grief > klacht	Totaal	Klachten	Grieven	Grief > klacht	Totaal	Klachten	Grieven	Grief > klacht	Totaal	Klachten	Grieven	Grief > klacht			
Activiteiten (arbeid)		2	2			60	54	6	1		929	766	163	8		1	1		992
Activiteiten (diversen)		15	15			20	15	5	1		854	728	126	7		64	64		953
Activiteiten (luchten)		9	9			66	63	3			656	594	62	6		88	87	1	819
Activiteiten (sport)		1	1			6	6				398	343	55	2		25	25		430
Behandeling						84	79	5			244	208	36	1		30	30		358
Bejegening		24	15	9		137	107	30	1		1609	869	740	43		192	191	1	1962
Bewegingsvrijheid binnen de inrichting						307	305	2			86	76	10			93	90	3	486
Compensatie		1	1			12	11	1			67	49	18			9	9		89
Contact buitenwereld (bellen)		10	10			86	83	3			822	709	113	9		45	45		963
Contact buitenwereld (bezoek)		1	1			67	64	3			1575	1404	171	14		28	28		1671
Contact buitenwereld (media)						3	3				31	26	5						34
Contact buitenwereld (post)		2	2			91	78	13			361	300	61	7		4	4		458
Controle		7	7			61	61				392	341	51	5		61	61		521
Dagprogramma, beveiliging en toezicht op maat		1	1								829	787	42	2		21	21		851
Dienst terugkeer en vertrek		1	1								4	3	1						5
Disciplinaire straf		34	34			2	2				2247	2222	25	1		102	101	1	2385
Dwangbehandeling						85	84	1			65	65							150
Eisen verblijfsruimte		6	6			19	15	4			373	289	84	4		35	35		433
Geweld		2	1	1		2	2				62	57	5			15	15		81
Informatie/procedure		39	36	3	1	65	60	5			1603	80	9	1		98			1805

ISD (interventies + behandeling)											89	1340	263	24			98			89
Nog onbekend		7	6	1			33	15	18		569	420	149			7	7			616
Ordemaatregel		25	24	1			74	73	1		861	839	22	1		129	129			1089
PBW - Onderzoek aan het lichaam	1																			1
PBW - Toepassing geweld	1																			1
PBW - Vrijheidsbeperkende middelen	15																			15
Persoonlijke voorwerpen		40	38	2			164	148	16		1734	1408	326	21		81	81			2019
Regime		5	5				1	1			778	724	54	8		2	2			786
Rekening courant/zak- en kleedgeld		12	12				78	74	4		742	600	142	9		16	15	1		848
Rogatoir verzoek		3	3				53	53			1691	1689	2			50	50			1797
Schadeverhaal							13	12	1		26	20	6	1		17	17			56
Selectie/overpl. (extern)		1	1				15	12	3		400	365	35	1		1	1			417
Selectie/overpl. (intern)		7	7				23	20	3		358	316	42	1		13	13			401
Time-out											1	1				31	30	1		32
Toezicht											11	8	3			1	1			12
Transport		4	4				3	3			48	41	7							55
Verlaten inrichting		3	3				78	77	1		325	309	16	1		42	42			448
Verzorging (diversen)		8	6	2			87	69	18	1	1351	1051	300	15		57	57			1503
Verzorging (godsdienst, levensovertuiging)							14	14			205	163	42	4		8	8			227
Verzorging (medische)		22	20	2			100	93	7		1262	1097	165	9		37	37			1421
Verzorging (persoonlijke)		10	8	2	1		91	89	2		579	428	151	20		74	74			754
Totaal	17	302	279	23	1		2000	1845	155	4	24237	20735	3502	225		1477	1469	8	0	28033

05/01/2022

10.4 Top 5 onderwerpen per sector

10.5 Jaaroverzicht 2021 per sector, per onderwerp met afdoeningsmodaliteit

DV&O	Totaal (klachten + grieven)	Geground	Ongegrond	Deels gegrond	Overgedragen	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Ingetrokken ter zitting	Afdoening na rogatoir verzoek	Grief afgedaan	Niet afgeboekt in Klaver
PBW - Onderzoek a/h lichaam	1				1							
PBW - Toepassing geweld	1	1										
PBW - Vrijheidsbep.middelen	15	1	4	3	2	2	2					1
Totaal	17	2	4	3	3	2	2					1

05/01/2022

Detentiecentra (vreemdelingen)	Totaal (klachten + grieven)	Geground	Ongegrond	Deels gegrond	Overgedragen	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Ingetrokken ter zitting	Afdoening na rogatoir verzoek	Grief afgedaan	Niet afgeboekt in Klaver
Activiteiten (arbeid)	2							2				
Activiteiten (div)	15					5	9					1
Activiteiten (lucht)	9	1	3			2	1		1			1
Activiteiten (sport)	1							1				
Bejegening	24					9	7	2			6	
Compensatie	1					1						
Contact buitenw (bellen)	10	1	2			1	5	1				
Contact buitenw (bezoek)	1							1				
Contact buitenw (post)	2					1	1					
Controle	7	2	2			1	1					1
DBT	1					1						
Dienst terugk. en vertr.	1				1							
Disciplinaire straf	34	7	4			8	13	1	1			
Eisen Verblijfsruimte	6		3			2		1				
Geweld	2						1				1	
Informatie/procedure	39	4	4			13	14				3	1
Nog onbekend	7						6				1	
Ordemaatregel	25	10	3			2	5				1	4

Persoonlijke voorwerpen	40		1	1	1	11	20	2	1		2	1
Regime	5		1		1		3					
Rek. cour./zak- en kleedgeld	12	1	2		2	1	5					1
Rogatoir verzoek	3									3		
Selectie/overpl. (ext)	1				1							
Selectie/overpl. (int)	7	1	2				3		1			
Transport	4				3	1						
Verlaten inrichting	3						1	2				
Verzorging (div)	8	1				2	2	1			2	
Verzorging (medische)	22	1	1		13		6				1	
Verzorging (persoonlijke)	10	1	4		1		1	1			1	1
Totaal	302	30	32	1	23	61	104	15	4	3	18	11

05/01/2022

Forensische Zorg	Totaal (klachten + grieven)	Status										
		Gegronnd	Ongegrond	Deels gegronnd	Overgedragen	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Ingetrokken ter zitting	Afdoening na rogatoir verzoek	Grief afgedaan	Niet afgeboekt in Klaver
Activiteiten (arbeid)	60		5			21	9	10	3		1	11
Activiteiten (div)	20		3		1	5	3	1	1		2	4
Activiteiten (lucht)	66	6	19	1		8	13	3			1	15
Activiteiten (sport)	6					5						1
Behandeling	84		8		2	19	8	10			3	34
Bejegening	137		4		1	44	34	25	5		3	21
Bewegingsvrijheid	307	8	62	11	1	49	53	16	9			98
Compensatie	12	1				2	2	2	4			1
Contact buitenw (bellen)	86	1	16	1		16	12	10	1			29
Contact buitenw (bezoek)	67	1	8	3		14	13	5				23
Contact buitenw (media)	3						1	1				1
Contact buitenw (post)	91	3	11	5		9	16	5	2			40
Controle	61	1	10	1		7	11	13				18
Disciplinaire straf	2		2									
Dwangbehandeling	85	2	45	4		2	15	1	3			13
Eisen Verblijfsruimte	19	1				4	2	4	1			7
Geweld	2		1									1
Informatie/procedure	65	2	3			7	17	14	1			21
Nog onbekend	33				1		14	1			1	16
Ordemaatregel	74	4	20	7		8	9	2	1			23
Persoonlijke voorwerpen	164	11	14	1	3	17	23	24	9		2	60
Regime	1											1
Rek. cour./zak- en kleedgeld	78	2	8		1	12	18	13	2			22

Rogatoir verzoek	53						1			39		13
Schadeverhaal	13		1			1	2	3				6
Selectie/overpl. (ext)	15				1	8	1	1				4
Selectie/overpl. (int)	23		1			10	4	3	1			4
Transport	3					1	1		1			
Verlaten inrichting	78	3	7	3		21	17	7	3			17
Verzorging (div)	87	1	7			22	17	13	10		2	15
Verzorging (godsd., levens.)	14	3	2	1	1		1	1	1			4
Verzorging (medische)	100	2	2	1	8	17	23	16	6			25
Verzorging (persoonlijke)	91	1	5			18	15	15	2			35
Totaal	2000	53	264	39	20	347	355	219	66	39	15	583

05/01/2022

Jeugd	Totaal (klachten + grieven)	Geground	Ongegrond	Deels gegrond	Overgedragen	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Ingetrokken ter zitting	Afdoening na rogatoir verzoek	Grief afgedaan	Niet afgeboekt in Klaver
Activiteiten (arbeid)	1							1				
Activiteiten (div)	64	3	4		1	12	24	14	3			3
Activiteiten (lucht)	88	6	18			1	17	27	2			17
Activiteiten (sport)	25		5			5	4	6	3			2
Behandeling	30	3	1			5	9	11				1
Bejegening	192	4	14			41	65	42	3		2	21
Bewegingsvrijheid	93	5	17			6	16	26	6		2	15
Compensatie	9		1		1	1	2	4				
Contact buitenw (bellen)	45		6			6	15	10				8
Contact buitenw (bezoek)	28	2	2	1		4	6	7				6
Contact buitenw (post)	4						1		1			2
Controle	61	1	8			5	25	15	1			6
DBT	21	1	1			1	10	2				6
Disciplinaire straf	102	7	23			7	25	25	4			11
Eisen Verblijfsruimte	35	2	11			4	6	10	1			1
Geweld	15	1	3			1	7	2	1			
Informatie/procedure	98	9	12	2	1	19	30	12	2			11
Nog onbekend	7		1		1	1	1	3				
Ordemaatregel	129	7	33	5	1	8	27	31	3			14
Persoonlijke voorwerpen	81	4	6		1	10	29	17	2			12
Regime	2						1					1
Rek. cour./zak- en kleedgeld	16		1		1	1	5	7				1
Rogatoir verzoek	50									44		6
Schadeverhaal	17		3			1	6	3	1			3
Selectie/overpl. (ext)	1				1							

Selectie/overpl. (int)	13		2			4	1	4				2
Time-out	31	1				12	9	7				2
Toezicht	1					1						
Verlaten inrichting	42	4	1		1	3	14	14	1			4
Verzorging (div)	57		2			22	15	11				7
Verzorging (godsd., levens.)	8	1					2	5				
Verzorging (medische)	37	3	4		16	1	4	5	2			2
Verzorging (persoonlijke)	74	8	4			10	21	24	1			6
Totaal	1477	72	183	8	25	192	397	345	37	44	4	170

05/01/2022

Gevangeniswezen	Totaal (klachten + grieven)	Geground	Ongegrond	Deels geground	Overgedragen	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Ingetrokken ter zitting	Afdoening na rogatoir verzoek	Grief afgedaan	Niet afgeboekt in Klaver
Activiteiten (arbeid)	929	23	161	2	8	88	261	66	19		69	232
Activiteiten (div)	854	19	162	20	3	129	291	42	8	1	33	146
Activiteiten (lucht)	656	52	145	4	1	41	185	34	8		25	161
Activiteiten (sport)	398	38	55	5		35	158	30	7		12	58
Behandeling	244	7	18		4	49	79	15	5		13	54
Bejegening	1609	13	55	4	15	452	387	134	15		292	242
Bewegingsvrijheid	86	5	14	1		4	22	6	2		3	29
Compensatie	67	1	6		8	13	18		1		2	18
Contact buitenw (bellen)	822	24	186	3	4	98	268	37	13	2	33	154
Contact buitenw (bezoek)	1575	47	180	9	2	394	479	95	25		73	271
Contact buitenw (media)	31	1	7	1		7	8	1	1		1	4
Contact buitenw (post)	361	24	62	1	2	48	88	32	11		16	77
Controle	392	18	85	1	1	39	116	15	7		20	90
DBT	829	47	214	11	1	96	200	18	26		10	206
Dienst terugk. en vertr.	4				2	1						1
Disciplinaire straf	2247	152	791	34	19	109	441	20	49	5	5	622
Dwangbehandeling	65	2	27		4	5	14		4			9
Eisen Verblijfsruimte	373	10	53	2	2	24	125	43	5		23	86
Geweld	62		8	1		6	14	3			2	28
Informatie/procedure	1603	47	254	4	22	316	410	100	20	1	112	317
ISD (interv + beh)	89	3	15	1		36	19	4			2	9
Nog onbekend	569	5	30		53	142	120	39	4		32	144
Ordemaatregel	861	56	262	17	7	39	173	4	17		9	277
Persoonlijke voorwerpen	1734	57	204	5	114	174	522	148	39	3	104	364
Regime	778	37	125	4	12	195	188	15	12	3	22	165
Rek. cour./zak- en kleedgeld	742	12	91	5	64	105	233	54	23	1	31	123
Rogatoir verzoek	1691		1		42	1	56		12	1278		301

Schadeverhaal	26		4		2	1	6	3			1	9
Selectie/overpl. (ext)	400	6	30		177	46	58	14	5	1	12	51
Selectie/overpl. (int)	358	19	80	3	7	35	92	28	9		14	71
Time-out	1											1
Toezicht	11		2			3	3	1				2
Transport	48	3	7		1	13	12	2			2	8
Verlaten inrichting	325	25	54	2	7	54	67	7	8		5	96
Verzorging (div)	1351	33	159	5	22	290	377	92	16	2	116	239
Verzorging (godsd., levens.)	205	5	44	7		15	58	24	2		26	24
Verzorging (medische)	1262	9	77		762	57	166	36	6		28	121
Verzorging (persoonlijke)	579	15	104		11	44	161	48	6		57	133
Totaal	24237	815	3772	152	1379	3204	5875	1210	385	1297	1205	4943

05/01/2022

Bijlage 1

Overzicht commissies van toezicht d.d. 31-12-2021

01. Centrum voor Transculturele Psychiatrie Veldzicht
02. Detentiecentrum Rotterdam
03. Detentiecentrum Schiphol
04. DV&O
05. Forensisch Centrum Teylingereind
06. FPC De Kijvelanden
07. FPC De Oostvaarderskliniek
08. FPC De Rooyse Wissel
09. FPC Dr. S van Mesdag
10. FPC Pompestichting, locaties Nijmegen, Vught en Zeeland
11. JC Zaanstad
12. JJI Lelystad
13. Militair Penitentiair Centrum Stroe
14. PI Achterhoek
15. PI Almelo, locatie De Karelskamp
16. PI Alphen aan den Rijn, locaties Eikenlaan en Maatschapslaan
17. PI Arnhem
18. PI Dordrecht
19. PI Grave, locatie Oosterhoek
20. PI Haaglanden, locatie Scheveningen
21. PI Heerhugowaard, locatie Zuyder Bos
22. PI Krimpen aan den IJssel
23. PI Leeuwarden
24. PI Lelystad
25. PI Middelburg, locatie Torentijd
26. PI Nieuwegein
27. PI Nieuwegein, locatie Zeist
28. PI Rotterdam, locatie De Schie
29. PI Rotterdam, locatie Hoogvliet
30. PI Sittard
31. PI Ter Apel
32. PI Utrecht, locatie Nieuwersluis
33. PI Veenhuizen, locaties Esserheem en Norgerhaven
34. PI Vught
35. PI Zuid-Oost, locatie Roermond
36. PI Zuid-Oost, locatie Ter Peel
37. PI Zwolle
38. Pieter Baan Centrum
39. RJJ De Hartelborgt
40. RJJ De Hunnerberg
41. RJJ Horsterveen
42. RJJ Den Hey-Acker
43. Van der Hoevenkliniek

Bijlage 2

Aan: Voorzitters, leden en secretarissen van
Commissies van Toezicht

CC: dr. mr. G. Bakker
Hoofddirecteur DJI

Contactpersoon:
mw. mr. L. (Lisa) van Gaal
landelijk coördinator
commissies van toezicht

telefoon 06-46832230
email : l.van.gaal@rechtspraak.nl
www.commissievantoezicht.nl

Onderwerp: CvT werk in corona-tijd

Utrecht, 26 maart 2021

Beste voorzitters, leden en secretarissen van de Commissies van Toezicht,

In een [brief](#) van 16 maart 2020 heeft de Klankbordgroep Commissies van Toezicht u geïnformeerd over de (on)mogelijkheden van “toezicht in corona-tijd”. Dat is inmiddels een jaar geleden en met deze brief actualiseert de Klankbordgroep die informatie. Een vergaande digitalisering van het CvT werk werd in de brief van maart 2020 als logische mogelijkheid genoemd. Inmiddels is ook op basis van de ministeriële richtlijnen de ruimte op verschillende onderdelen van het dagelijks leven in de justitiële inrichtingen vergroot. Zie hieromtrent de [brief](#) van de Minister voor Rechtsbescherming van 15 maart 2021, en meer specifiek pag. 2 punt 3, waar de brief gaat over de uitzonderingssituatie voor DJI voor wat betreft groeps grootte. Die wordt voor DJI op maximaal 30 personen wordt gesteld (natuurlijk een analogie, maar wel behulpzaam voor het CvT werk).

Voor wat betreft de vaccinatiestrategie krijgen zowel medewerkers als justitiabelen de vaccinatie aangeboden conform de vaccinatiestrategie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De volgorde wordt dus bepaald op basis van het principe leeftijd en/of risico(groep).

De directeuren van inrichtingen en instellingen zijn door het hoofdkantoor geïnformeerd dat de commissie van toezicht ook onder corona-omstandigheden haar werk moet kunnen doen en dat over de mogelijkheden daartoe overleg is geboden tussen de vestigingsdirecteur en de (voorzitter van de) commissie van toezicht.

De Klankbordgroep geeft u in deze brief een kader voor het CvT werk tijdens de corona-pandemie en voegt daar, evenals in de brief van maart 2020 enkele adviezen aan toe voor de meest voorkomende CvT werkzaamheden. De Klankbordgroep doet dit vanzelfsprekend in het besef dat een commissie van toezicht in haar onafhankelijkheid lokaal de invulling van haar werkzaamheden zal moeten vormgeven. De mogelijkheden kunnen per inrichting en instelling verschillen en daarnaast zal ieder lid van de commissie de persoonlijke omstandigheden moeten meewegen in het antwoord op de vraag wat voor haar of hem mogelijk is.

De commissie van toezicht oefent onafhankelijk maatschappelijk toezicht uit conform artikel 7 van de Penitentiaire Beginselen wet. Daarmee vergelijkbare wetten in de forensische zorg en de justitiële jeugdinrichtingen kennen soortgelijke bepalingen. Het PBW-artikel draagt de commissie als taak op: toezicht, grievenbehandeling en klachtenbehandeling. Lid 3 van artikel 7 luidt: “De commissie van toezicht stelt zich door persoonlijk contact met de justitiabelen regelmatig op de hoogte van onder hen levende wensen en gevoelens. Bij toerbeurt treedt één van haar leden hiertoe op als maandcommissaris.”. Juist dit directe contact van justitiabelen of cliënten maakt het werk van de commissie van toezicht uniek! Kenmerk van detentie is verlies van vrijheid en autonomie.

Dit maakt naar het oordeel van de Klankbordgroep dat het toezicht moet worden geïntensiveerd, als bijzondere omstandigheden in de PI of instelling daartoe aanleiding geven.

Van zo'n situatie is in dit corona-tijdperk zeker sprake. Ministeriële richtlijnen beperken de rechtspositie van de justitiabelen in het belang van de gezondheidszorg, in casu om besmetting met en verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Tegenover die tijdelijke verdere inperking zou intensivering van het toezicht moeten staan. Maar de oorzaak van die beperking, de corona-pandemie, maakt die afweging tot een fors dilemma. Bijzondere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een corona-uitbraak op een afdeling van een inrichting of instelling kunnen leiden tot (tijdelijke) extra maatregelen van de vestigingsdirecteur, die de rechten van justitiabelen en cliënten verder beperken en die ook het werk van de commissie van toezicht betreffen.

Vanuit het hiervoor geschetste kader is de Klankbordgroep van mening dat de commissies optimaal gebruik zullen moeten maken van de mogelijkheden die lokaal verantwoord kunnen worden gecreëerd om ook fysiek! het toezicht te kunnen blijven realiseren. Het zonder regelmatige toetsing overgaan tot en blijven werken middels digitaal toezicht staat naar oordeel van de Klankbordgroep op gespannen voet met dit uitgangspunt.

Het hier volgend advies van de Klankbordgroep volgt de hoofdtaken van de commissie van toezicht.

a. toezicht op de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming

De voortdurende corona-situatie vraagt om een intensief contact tussen vestigingsdirectie en de (voorzitter) van de commissie van toezicht.

Advies Klankbordgroep: de vestigingsdirectie en de (vice) voorzitter van de commissie van toezicht hebben 1 x per week –of zoveel vaker als nodig of gewenst is- een geagendeerd overleg, waarin zij de gang van zaken in de inrichting/instelling bespreken in het licht van de rechtspositie en bejegening van justitiabelen.

b. de maandelijkse vergadering van de CvT met de vestigingsdirectie

Advies Klankbordgroep: bespreek met de directie de mogelijkheid van fysiek vergadering met voldoende onderlinge afstand. Het aantal leden van de commissie behoeft hiervoor geen belemmering te zijn.

c. het kennismaken van grieven

De maandcommissaris bezoekt de justitiabelen voor contact en bespreking grieven

Advies Klankbordgroep: bespreek met de vestigingsdirectie de wens om als maandcommissaris de justitiabelen fysiek te kunnen spreken en daarmee het “gezicht van de commissie van toezicht” ook weer op de vloer te laten zien. Vraag de directie het bezoek van de maandcommissaris en het contact met de justitiabelen te faciliteren voor wat betreft gespreksruimte en schermcheidingen tijdens het gesprek

d. behandeling van klaagschriften

De beklagcommissie behandelt de klaagschriften van justitiabelen en houdt hiertoe als regel zitting in de inrichting/instelling

Advies Klankbordgroep: bespreek met de directie de wens om de klaagschriften die niet buiten zitting kunnen worden afgedaan, weer op een zitting in de PI te brengen. Zoek daartoe grotere zittingsruimten en tevoren ingeplande looproutes.

e. evaluatie van handelwijze commissie van toezicht

Bespreek als commissie van toezicht ten minste maandelijks dan wel zo veel vaker als de ontwikkelingen binnen of buiten de inrichting/instelling daartoe aanleiding geven, de gang van zaken met betrekking tot de uitvoering van de hoofdtaken. Agendeer de uitkomst van deze evaluatie voor het gesprek met de vestigingsdirectie.

f. Meldt creatieve werkwijze bij de landelijk coördinator

In het afgelopen jaar zijn lokaal door commissies van toezicht creatieve manieren gevonden om het toezicht verantwoord te continueren. De maandelijkse vergadering van de commissie is soms vervangen door een “mini-vergadering” van voorzitter en vice voorzitter met de vestigingsdirecteur en

plaatsvervanger. Maandcommissarissen houden zich aan compartimentering in en binnen de afdelingen in de PI. Beklagzittingen zijn verplaatst naar de veel grotere kerkruimte in de PI, zodat grotere afstanden in acht kunnen worden genomen. E.e.a. natuurlijk steeds in overleg en gefaciliteerd door de vestigingsdirectie en met respect voor de persoonlijke afweging van ieder commissie van toezicht-lid. De Klankbordgroep vermoedt dat inmiddels in meer inrichtingen en instellingen creatieve vormen van toezicht zijn ingevoerd. De vraag is om die in te sturen naar de landelijk coördinator, mw. mr. Lisa van Gaal (l.van.gaal@rechtspraak.nl), zodat die kunnen worden gepubliceerd op het Kenniscentrum Commissie van Toezicht.

Een afschrift van deze brief is gestuurd aan de hoofddirecteur DJI, dr. mr. G. Bakker.

Met groet en blijf gezond,
Namens de Klankbordgroep Commissies van Toezicht,

Leen Diepenhorst
Voorzitter

Bijlage 3

Aan: Voorzitters, leden en secretarissen van
Commissies van Toezicht

Contactpersoon:
mw. mr. L. (Lisa) van Gaal
landelijk coördinator
commissies van toezicht

telefoon 06-46832230
email : l.van.gaal@rechtspraak.nl
www.commissievantoezicht.nl

Onderwerp: CvT werk en veiligheid

Utrecht, 26 maart 2021

Beste voorzitters, leden en secretarissen van de Commissies van Toezicht,

De Klankbordgroep Commissies van Toezicht vraagt uw aandacht voor het thema “CvT werk en veiligheid” en vraagt u deze brief in een komende vergadering van uw commissie te bespreken. Aanleiding voor de brief is dat het thema “CvT werk en veiligheid” in sommige commissies als een actueel thema wordt aangemerkt en heeft geleid tot een (voorgenomen) besluit in het jaarverslag niet meer de namen van de leden te vermelden. Als achterliggende oorzaak wordt de toenemende verharding in de samenstelling van de populatie in detentie genoemd. De moord op advocaat Wiersum wordt in dit verband regelmatig als illustratie gebruikt van die verharding. Als commissie van toezicht (lid) gaat dit gegeven “niet aan je voorbij”, al geldt dat voor de ene inrichting meer dan voor de andere. De EBI, de TA's en de nieuwe afdeling AIT in de PI Leeuwarden en in de nabije toekomst in nog één of twee PI's, herbergen gedetineerden, die zijn veroordeeld of in voorlopige hechtenis zitten voor de zwaarste categorie delicten in de vorm van georganiseerde criminaliteit. Niet zelden is het een vorm van criminaliteit waarin een mensenleven van betrekkelijke waarde is geweest en waarin liquidaties tot de gereedschapskist behoorden. Is dan het op die wijze wapenen tegen een dreigingsbeeld en privacy schending niet een voldoende argument voor dat besluit? In eerste reactie lijkt het een afweging die anno 2021 onontkoombaar is, met een uitkomst (anonimiteit) die “iedereen wel zal begrijpen”. Tot op heden is de Klankbordgroep geen enkel geval bekend geworden van bedreiging (digitaal of fysiek) van een commissie van toezichtlid.

Toch denkt de Klankbordgroep dat er goede en zelfs principiële redenen zijn hier niet te gemakkelijk mee om te gaan en de stelling “**Een commissie van toezicht staat met naam en functie (niet met privéadres en telefoonnummer) in het jaarverslag**”, (dat conform een wettelijke verplichting wordt opgemaakt en aan de minister van Justitie en Veiligheid wordt gestuurd en als openbaar stuk op de site van DJI wordt gepubliceerd) van argumenten te voorzien.

1. Lid van een commissie van toezicht bent u geworden op basis van vrijwilligheid: u solliciteert en de minister van J&V benoemt. Een ander moment van vrijwilligheid is als u uw ontslag neemt als lid van de commissie. Tussen start en finish is er geen vrijblijvendheid, op basis van de vrijwilligheid bij entree. Aanvaarding van de benoeming heeft consequenties.
2. Aanvaarding van het lidmaatschap van een CvT, betekent aanvaarding van een positie die onderdeel is van het **publieke bestel** en deelname aan het **publieke bestel** betekent per definitie openbaarheid, dus inleveren van een stukje privacy. U legt publiekelijk verantwoording af over wie u bent en welke werkzaamheden u heeft verricht. Wilt u dat niet (meer)? OK, maar zoek dan als uiterste consequentie iets buiten het publieke bestel.

3. Al ruim 200 jaar heeft de Nederlandse overheid het zogenaamd maatschappelijk toezicht ingericht in het penitentiaire systeem. Ze geeft burgers! daarmee de gelegenheid te zien hoe het gaat in de gevangenissen, Tbs-instellingen, Jeugdgevangenissen en Vreemdelingendetentiecentra. De overheid vraagt aan een selecte groep burgers kritisch te kijken naar wat er gebeurt en daarover uitspraken te doen. Uitspraken als maandcommissaris, uitspraken in beklagrechtspraak en uitspraken middels de verantwoording in het jaarverslag, dat immers een wettelijke plicht als grondslag kent.
4. De burger mag, nee moet m.i. weten wie de medeburgers zijn, die genoemde taken in het detentiesysteem uitvoeren. De per definitie geslotenheid van het systeem, met het grote risico van corrumperende macht, wordt zo opengebroken en de binnenzijde ervan wordt zichtbaar voor de samenleving. De commissie van toezicht controleert de bejegening en de handhaving van de rechtspositie van de justitiabelen en legt daarover verantwoording af, ook en juist naar de burger(ij) van waaruit ze is voortgekomen en benoemd.
5. Bij een functie in het publieke bestel past geen anonimiteit. In het recente verleden zijn voorbeelden van bedreigingen van burgemeesters, wethouders en andere publieke functionarissen. De bedreigingen waren soms materieel/fysiek en leidden tot tijdelijk niet uitoefenen van de functie (onderduiken). Maar gevolg daarvan is nooit geweest dat burgemeesters of wethouders zich in anonimiteit verscholen, "omdat de samenleving zo verhard". Anonimiteit voor rechters en officieren van justitie is in ons democratisch ingerichte publieke bestel ondenkbaar! Ze staan met naam en toenaam onder een vonnis en in de media, ook in zaken van georganiseerde criminaliteit. Achter de namen van deze publieke functionarissen staan ook op openbare websites hun nevenfuncties, dus ook hun eventuele lidmaatschap van een commissie van toezicht.
6. De rechtstaat heeft andere middelen om haar functionarissen te beschermen tegen dreigingen: aangifte, opsporing, vervolging, be- en veroordeling en strafexecutie. Geen vlucht in anonimiteit, dat gereedschap zit niet in de gereedschapskist. Anonimiteit in een publieke functie past niet in een democratische rechtstaat. Overheden en/of personen in het publieke bestel die anoniem willen zijn en blijven kennen we van heel andere systemen dan het Nederlandse. Vaak om macht uit te oefenen die niet controleerbaar is en/of op de persoon is terug te brengen.
7. En herhaald: de Klankbordgroep is (gelukkig) geen enkel voorbeeld bekend van (ernstige) daadwerkelijke bedreiging van een lid van een commissie van toezicht.
8. De discussie gaat dus om een veronderstelde mogelijkheid! van bedreiging en tegen dat gegeven wordt dan mogelijk de openbaarheid en dus de herkenbaarheid ingeleverd. Dit komt de Klankbordgroep voor als een forse onbalans!, die we niet zouden moeten willen.
9. Ter zijde: op de site van de RSJ, een college met meer ultieme bevoegdheden, - eindspraken bijvoorbeeld,- staan de namen met functies van de leden gepubliceerd (geen huisadressen of telefoonnummers).
10. Anonimiteit in een jaarverslag levert niet meer dan schijnveiligheid op: met een beroep op de WOB is ook de benoeming van een CvT lid binnen welke inrichting of instelling te achterhalen. Eerder in deze brief wees de Klankbordgroep al op leden van een commissie van toezicht met een publieke hoofdfunctie, die openbaar is inclusief de nevenfunctie van het lidmaatschap.
11. Andere aspecten van veiligheid zijn om bovengenoemde redenen wel relevant. De Klankbordgroep denkt daarbij aan verbetering van kwaliteit van de commissieleden, verbetering van procedures waarbinnen veiligheid een belangrijker factor is, betere voorzieningen om digitaal te werken daar waar dat mogelijk is, etc.
12. Het jaarverslag van de commissie van toezicht is openbaar. Om te voorkomen dat leden van de commissie die in het jaarverslag (zonder adres of bereikbaarheidsgegevens) worden genoemd, individueel worden benaderd kan in ieder jaarverslag de volgende verwijzing worden opgenomen: *"Heeft u vragen naar aanleiding van de inhoud van dit jaarverslag dan kunt u daarover contact opnemen met het secretariaat van de commissie van toezicht. De contactgegevens kunt u vinden bij het Kenniscentrum Commissie van toezicht, onder "Contact". ([Contactgegevens Commissies van Toezicht \(commissievantoezicht.nl\)](http://Contactgegevens.Commissies.van.Toezicht.commissievantoezicht.nl))."*

Samenvattend: het zijn van lid van een commissie van toezicht betekent een plaats in het publieke bestel. Consequentie is dat publiekelijk verantwoording wordt afgelegd van de verrichte werkzaamheden. Daarbij past maximale openheid, ook voor wat betreft het publiceren van de namen van de leden van de commissie van toezicht. De Klankbordgroep adviseert dan ook nadrukkelijk niet tot anonimiteit over te gaan in het jaarverslag van de commissie van toezicht.

Vragen over of reacties op deze brief naar aanleiding van uw bespreking ziet de Klankbordgroep graag tegemoet via de landelijk coördinator mw. mr. Lisa van Gaal (l.van.gaal@rechtspraak.nl).

Namens de Klankbordgroep Commissies van Toezicht,

Leen Diepenhorst
Voorzitter